

V garaži je začel Bill Gates, iz garaže so izšla podjetja Amazon, HP in Harley Davidson, če pa si bend, sploh rock ali punk, in nisi začel v garaži, pa na sceni itak nimaš kaj iskati. Zato je tudi Urban Vovk, doslej najbolj poznan po svojih literarnih kritikah, pisateljsko pot začel z Garažami. Gre za zbirko kratke proze, ki že uvodoma pokaže, da njen namen ni povzpetniški ali pretenciozno vzvišen, ampak preprost; povedati hoče nekaj zgodb. Če uporabimo garažno besedišče – Vovk bi nam rad pomagal odpreti težka kovinska dvižna vrata in razkriti, katere znamke avto se skriva znotraj. Glede na izdelanost njegovih likov bi lahko trdili, da je v tej nameri več kot uspešen, saj mimogrede navrže še podatke o letnici izdelave, zmogljivosti motorja, številu prevoženih kilometrov in nekaj o kakšnem prejšnjem lastniku, da o dodatni opremi sploh ne govorimo. Ta avtorjeva zgovornost je ravno pravšnja, saj ne zaduši pripovedi z dolgovezenjem in razpredanjem, obenem pa uspe zgodbe zasidrati v razpoznaven kontekst.

To stori že čisto na začetku, lahko bi celo rekli – pred začetkom: kratek zapis, ki ga poimenuje *Nekakšen predgovor*

, namreč takoj postreže z odgovorom na vprašanje, kakšne so okoliščine nastanka pričujočega dela. »Ko sem oddajal svojo prejšnjo knjigo, sem odločno zagotavljal: četrta knjiga bo prozna ali pa je ne bo!« S tem hudomušnim vstopom je takoj poskrbljeno za razelektrenje vzdušja, med avtorjem in bralcem pa se nemudoma vzpostavi komunikacijska povezava. Ta se dograjuje skozi celotno delo, sploh zaradi občutka življenjepisnosti, ki prežema večino zgodb. Seveda nima smisla razpravljati o avtobiografskosti, saj literarna realnost, hočeš nočeš, ni zares realna, lahko pa mirne vesti trdimo, da gre pri Garažah za življenje nekoga, ki bi se z avtorjem dobro razumel. Pomenljivo si ta fiktivni nekdo v zgodbi

Ko sem bil pred desetimi leti prvič na Frankfurtškem

... celo lasti avtorjev priimek: »V nasprotju z izgovarjavo tujci pri zapisovanju mojega priimka /.../ nimajo nikakršnih težav, saj ne poznajo sorodnih oblik z u-jem in l-jem na predzadnjem mestu, zaradi katerih se tako pogosto motijo moji sonarodnjaki.« Še več! V isti zgodbi si protagonist predrzno pripiše celo Vovkovo knjigo o nobelovcu Coetzeeju: »/.../ in se kot kak nadobuden bruc zapletem ob vprašanja svobode govora – k sreči sem pred tremi leti objavil monografijo o pisatelju, ki se je tej temi zelo prizadevno posvečal.«

To je samo nekaj neposrednih znakov, poleg njih najdemo v *Garažah* še mnogo namigov, ki nas napeljujejo v isto smer, in ta deluje z vsako prebrano stranjo bolj prepričljiva – da je glavna oseba avtor sam. Tudi Vovk se verjetno zaveda učinka, ki ga njegovo pisanje povzroča, zato se od nas poslovi z zapisom

Namesto zaključka

, ki je ponovno pretanjeno podnaslovljen

Jaz in on

. »Jaz sem tisti, ki se mu dogajajo stvari oziroma so se mu zgodile. Sprehajam se po spominu. Ne samo svojem.« To zmedo podkrepi še z zapisom: »Pogosto se namreč počutim kot poročevalec s terena, ki bi lahko z iztekom kriznih razmer izgubil svojo zgodbo, zato mu o svojem življenju poročam tudi takrat, ko ni o čem poročati, da bi le on imel o čem pisati.« S tem se zgodita dve stvari. Prva je občutek, da je literarna oseba ravnokar prestopila svoje meje in nam osvetlila skrivnost svojega delovanja in obstoja, druga pa prileti iznenada, kot *porsche carrera 911*

v ovinek – nemogoče, avtor nas je začaral, popolnoma nas je omrežil in nas dejansko pretental, da se sprašujemo, kdo nam pripoveduje knjigo, čeprav o tem tako ali tako ne more biti dvoma in se tega res nimamo kaj spraševati. Takšna spretnost je občudovanja vredna in Vovk jo vsekakor premore – mimogrede je z besedami naslikal portret, tako poln življenja in tako izpopolnjen, da smo začeli iskati model zanj.

Tudi vsebinsko ne moremo mimo vzporednic med avtorjem in literarnim junakom. Delita si čas, v katerem živita; leta 1976 sta oba stara pet let, njuno odraščanje in zrelo dobo zaznamujejo enake stvari, recimo slavni stripi *Alan Ford*, jugoslovanski nogometni asi, nadaljevanka *Odprav a zelenega zmaja*

, olimpijske igre leta 1976 v Montrealu, odhod v vojsko, konec Jugoslavije, Titova smrt in podobno. V to dinamiko se vpenjajo zgodbe

Vojna vihra je skočila čez potok, Žene nogometašev, Petnajstka, Dnevi televizije, Ko sem bil pred desetimi leti prvič na Frankfurtskem

... in

Klovn v testu

. O tem, da bi lahko šlo za istega protagonista, prepriča tudi njegov značaj, ki deluje enotno, čeprav je razdrobljen v različne zgodbe. Iz tega okvirja izstopajo le tri zgodbe, pa še te niso popolnoma odmaknjene od literarnega sveta

Garaž

. Zgodba

Vikendaši

spremlja vdovo, ki se spominja svojega preminulega Anteja,

Namesto uvoda

je v svojem bistvu kratek zabaven skeč o prijateljih, ki kartajo in se vsesplošno zafrkavajo,

Svingerji

pa govorijo o naveličanem zakonskem paru, ki se odloči zvezo popestriti s svinganjem. Slednja je edina v zbirki, ki se konča odrezano, tako rekoč sredi dogajanja. Povedano drugače:

Garaže

so pozidane v eno vrsto zraven socialističnega bloka, v vsaki pa je malo drugačen avto; v vsaj

eni je
zastava 101

Slogovno je zbirka poenotena, kar je pohvalno – zgodbe so namreč nastajale v dolgem časovnem obdobju, večinoma med letoma 2007 in 2015, zaključek pa je datiran od leta 1992 do danes. Avtorjev slog je do leta 2007 očitno že več kot izdelan, saj niti ena izmed zgodb ne izpada; če ne bi bila na koncu vsake navedena letnica nastanka, bi lahko brez težav trdili, da so bile napisane na mah. Vidi se, da je Vovk izšel iz literarne kritike, saj ima zelo izčiščen slog in nenehno pazi na izbiro besed, obenem pa zna preiti k bistvu. Kontekst gradi preiščljeno in počasi, s pomočjo anekdot in spominov, v *Ženah nogometašev* recimo predstavi celo zgodovino rivalstva med basketarji in fuzbalerji, preden se dejansko spusti v dogajanje, a obilje cinizma in samoironije, pa tudi občutka za sproščeno in humorno pripovedovanje, ga vleče naprej.

Problem kratkoproznih zbirk je pogosto v tem, da nekatere udarijo, nekatere pa udarijo mimo – ene prestanejo tehnični pregled, druge pa ne. Pri Vovku gre za homogeno zbirko, ki jo povezujejo številni vsebinski in slogovni elementi, od tega, da ima vsak protagonist – če opustimo razmišljanje o tem, koliko jih pač je –, izdelan značaj in je popolnoma življenjski. Vse se vrtijo okrog življenja, ki ni nikoli tako navadno, kot si mislimo, česar se avtor še kako zaveda, saj je njegova: »zgodba, ki je morda med vsemi še najbolj »navadna«, a najbrž prav zato doslej še najmanjkrat in najslabše povedana«. Jasno je torej, da je za zbirko iskrena ideja o tem, da je še tako običajna zgodba vredna zapisa, sploh pa je življenje nekoga zanj edina res pomembna zgodba. *Garaže* so torej zgrajene na trdnih temeljih, tudi njihove strehe ne prepuščajo dežja, celo toče ne, kakšna od njih je bolj prostorna in kakšna ima v sebi malo bolj spoliran avto, toda če bi kdo hotel podreti eno, bi moral podreti vse. *Garaže* so dokaz, da je mogoče napisati prozno zbirko, ob kateri se celo Urošu Zupanu milo stori, če povzamemo njegovo doživeto spremno besedo, in da je Vovk poleg svojega terenca (beri: literarne kritike) več kot uspešno parkiral čisto nov kabriolet.

Avtorica: Veronika Šoster

{fshare id=2488}

